

2018-06-11

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr NTN 2018/161

Natur- och trafiknämnden

Uppföljning program för naturreservaten Velamsund och Nyckelviken

Förslag till beslut

Natur- och trafiknämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

I november 2016 fattade fullmäktige beslut om program för naturreservaten Velamsund och Nyckelviken. En rad åtgärder har vidtagits och påbörjats i Velamsund vilka redovisas i ärendet. I Nyckelviken bedrivs verksamheten i god överensstämmelse med programmet.

Ärendet

I november 2016 antog fullmäktige Program för Velamsund och Nyckelviken. I detta ärendet redovisas vilka åtgärder som vidtagits utifrån programmets innehåll. Fet text är utdrag ur programmet därefter text om hur enheterna behandlat programmets intentioner.

Inriktning för Velamsunds naturreservat

Ridning för barn, ungdomar och vuxna. Ridning ska kunna erbjudas på ridbana, i ridhus och i naturen. Ytterligare ett ridhus är en möjlighet för att kunna möta en växande befolkning och möjliggöra separata ponny- och hästgrupper samt för att utveckla tävlingsverksamheten.

- Sedan programmets antagande har ett tjänstemannaförslag till kommunal investering och ett privat alternativ till nytt ridhus prövats översiktligt men förkastats. Avsikten är att till mål och budget 2019 - 2021 ta fram ytterligare ett alternativ med ett kommunalt ridhus. Det har gjorts en besiktning av de befintliga byggnaderna i gårdsområdet vilken tydligt visar att det finns behov av renovering och reinvestering främst i befintlig stallbyggnad.

Uppmärkta röjda rid- och vandringsstigar i naturen är viktigt för ridskolans verksamhet och för andra ryttere som besöker reservatet.

- Två nya vandringsleder har tagits fram under våren 2018. Dessa har röjts, markerats och fått nya spänger samt vägvisningsskyltar. En led på cirka 3,5 km kallad "Gröna leden" från Lagnövägen mitt emot golfbanan, går genom skogen och förbi Lappkärret samt tillbaka mot Lagnövägen via Mörbygården. Från Velamsunds gård tur och retur är leden 4,5 km lång. Vandringsleden är inte markerad längs med vägen på grund av att det inte finns något servitut för den väg som korsar fastighet

Velamsund 1:203. Detta utreds av lantmäterienheten med inom ramen för en fastighetsförrättning.

- Den andra nya leden som är cirka 2 km lång, kallas ”Getstigen” och går från båtklubben och vidare ut längs udden och tillbaka via Kärrtorpet. Getstigen markeras under juni månad med gult ute i fält. Därtill rustas befintliga leder upp under våren 2018 med färgmarkeringar och vägvisningspilar såsom gröna, röda och snigelstigen. Vidare har ett flertal stigar röjts och i samband med detta har ekar som står i närheten av stigarna friställts.
- Längs stigar som frekvent används för ridning har grenar i rytthöjd tagits ned. Inga leder eller stigar markeras som specifika rid eller vandringsleder. Idag råder ingen konflikt mellan dessa två målgrupper. Markeras en led eller stig med häst eller vandrare kan detta göra att besökarna uppfattar att stigen endast får beträdas av denna målgrupp. På vissa blöta partier byggs spänger vilket gör att dessa områden automatiskt inte kan nyttjas av hästar. Spängerna har sådan utformning att de går att cykla på för att skogscyklister inte ska cykla i den blöta terrängen utan hålla sig på spängerna för att inte skada marken.
- Vidare kommer ett flertal sittbord placeras ut i området samt befintliga sittbord restaureras och oljas under hösten 2018.

Nödvändiga säkerhetsavstånd kring ridskolan i gårdsområdet bör säkras, då hästarna ofta hanteras av ovana personer och barn.

- Ett staket och grind skiljer stallbyggnaden från magasinet med bad och lekplats, en grind mot väg vid ridvolten samt staket längs gång- och cykelstigen från parkeringen skiljer hästar och andra besökare åt. Därtill har extra skyltar satts upp under vintern för att visa allmänheten vägen ned till sjön och magasinet utan att behöva passera stallgården. Nya informationsskyltar kommer att sättas upp under hösten som förtydligar detta än mer.

Restaurang och caféservering är en viktig faktor för ett besöksmåls attraktivitet.

- För att restaurangen ska kunna vara öppen annat än sommartid och i december och samtidigt gå runt ekonomiskt behöver fler arrangemang komma tillstånd och antalet besökare öka i området vilket är mycket väsentligt för området utveckling.

Annat kommersiellt/kulturellt utbud, såsom gårdsbutik, äppelmusteri, småskalig handelsträdgård eller konsthantverk kan bidra till ökat underlag.

- Kontakter har tagits av och med några entreprenörer som är intresserade av att driva en mindre odling och uppföra växthus med potential att bli en mindre handelsträdgård.

Golfbanan är populär och välbesökt. På vintern nyttjas området för skidåkning. Kommunen är positivt inställd för verksamhetens förslag för utveckling.

- Reservatsförvaltaren samverkar med Golfklubben och avstämningar gällande skötsel av naturmarken, dispensansökan för nya verksamheter osv. sker kontinuerligt.

Kommunalt driven daglig verksamhet med djurhållning finns sedan länge.

De olika djurslagen som betat markerna är en viktig del i skötseln av området och bidrar till att marker hålls öppna och betade. De gamla lantraserna har också varit ett besöksmål i sig. Förslag för att bibehålla djurhållning av fler djurslag i reservatet ska utvecklas.

- Kommunalt driven daglig verksamhet i området har upphört.
- Knarrnäs samt betesmarker arrenderas ut till företaget Kossorna i skogen. Kommunen har under vintern 2017/2018 byggt nya rasthagar för getter, får, grisar och kor i anslutning till ekonomibyggnaderna, byggt staket runt hela gården underhållit ladugårdens och vagnslidrets fasader genom att måla ytterväggar, reparera fönster mm.
- Restaurering av stängsel runt betesmarker har påbörjats och beräknas slutföras under våren 2019. I Kärrtorpet installeras ett passagesystem så att det ska vara möjligt för ideella föreningar och nackabor att nyttja huset dagtid med syftet att göra området mer tillgängligt för allmänheten

Motionsverksamhet på individuell basis, bland annat motions slinga, utegym och spår för skidåkning vintertid är populärt och lockar många.

- Kommunen har byggt ett utegym och anlagt ny belysning för motions slingan.
- Kommunen samverkar med Boo kanot och skidklubb och ger klubben bidrag för tillsyn, spårning och åtgärder för att hålla motionsspåret i fullgott skick. I år genomförs en större restaurering av spåret då de maskiner som använts för att sätta upp ny belysning har gjort att spåret är ojämnt. Vissa blöta partier kommer även att dräneras.

Vidareutveckling genom exempelvis frekvent spolning och plogning av isarna samt uthyrning av skridskor ska prövas.

- På Insjöns is plogas en skridskobana när istjockleken så tillåter, kontinuerligt under vintern tas prover på isens tjocklek och publiceras på nacka.se. Spolning av is kommer tas upp i mål och budget för 2019. Skridskouthyrning ingen åtgärd.

Friluftsgård med möjlighet till dusch och att äta matsäck inomhus. En komplettering med enklare väderskydd i andra delar av reservatet för matsäcksättning och liknande ska prövas.

- Tre vindskydd planeras att sättas upp under hösten 2018. Placeringen av dessa har beslutats i dialog med Saltsjö- Boo scoutkår samt Idun- och Backeboskolorna.

Badmöjligheter vid anlagd badplats i Insjön. Enklare kioskservering på sommaren är uppskattad och bör om möjligt erbjudas framöver också.

- Utredning pågår gällande möjlighet att få andra öppettider under bad och skridskosäsong, juridiskt ansvar, ersättning osv.

Organiserad tävlingsverksamhet för sporter av olika slag tillåts då det är förenligt med reservatets föreskrifter. Tävlingar och andra större evenemang ska ske med hänsyn till naturen, djuren och befintliga verksamheter. Det betyder att inga större evenemang utanför anlagda vägar eller stigar bör ske april – juli. Arrangemang på med arrende mark kan inte ske utan samråd med arrendatorn. Betesmark ska skyddas mot slitage när marken är känslig och betet växer till på vår och försommar. Föreningar, skolor och andra som vill nyttja reservatet ska veta förutsättningarna och tidsmässiga krockar ska undvikas genom digitalt tidbokningssystem.

- Tider och omfattning av tävlingsarrangemang är fortfarande oklart. Förslag diskuteras om att lägga större ansvar på arrangörer att visa plan för genomförande för att minimera störningar och slitage samt att återrapportera incidenter och eventuella åtgärder efter arrangemang.
- Ett digitalt bokningssystem är upprättat.

Temporär utökning av parkering vid olika evenemang är nödvändig. Om parkeringslösningar berör verksamheter eller utarrenderade områden ska samråd ske med berörd verksamhet.

- Parkering i beteshagar osv kräver tillstånd från reservatsförvaltningen. Till mål och budget förbereds ett ärende om att räta ut Velamsundsvägen vid de mest trafikfarliga kurvorna samt att tillgängliggöra ytterligare mark för parkering vid arrangemang.

Hamn för fritidsbåtar och gästbryggor för besökare ska utredas.

- Behöver fortfarande utredas. Nytt avtal med båtklubb är aktuellt utifrån allmän justering av arrendevillkor för båtklubbar. Möjlighet till utökning av arrendeområdet och utökat antal platser och möjlighet till gästplatser ska då tas med i diskussionerna om nytt avtal.

Kommunstyrelsen ska utreda om ovanvåningen i Magasinet, som idag endast nyttjas av Naturskolan, kan vara disponibel som föreningslokal för andra verksamheter i reservatet.

- Möjlighet finns att nyttja nedervåningen samt stor del av övervåningen som är öppet både helgdagar och vardagar.

Gårdsområdets parkeringar utgör en huvudentré som kompletteras med fullvärdiga, geografiskt spridda entréer för att öka tillgången till och sprida verksamheterna inom reservatet. Varje entré ska fungera väl oavsett om besökaren kommer till fots, med cykel eller annat fordon eller med kollektiva färdmedel.

- Ett investeringsprojekt pågår för att utreda möjligheten till entré via Lagnövägen samt en fastighetsför rättning för att möjliggöra entré över fastigheten Velamsund 1:203.

Parkområdet erbjuder förutsättningar för programverksamhet som teater och andra utomhusevenemang, vilket bör utvecklas.

- Inom parkområdet finns förutsättningar att använda platsen till allmänna ändamål. Utveckling av parkområdet och organisation för att möta programmets intentioner behöver utredas vidare med Nyckelviken som primär referens. På prov kommer det i sommar, 4 augusti, att anordnas allsång för allmänheten i Herrgårdsparken.

Fågelskådare, biodlare, vandrare och hundägare är exempel på andra grupper som frekvent vistas i reservatet och ofta i organiserad form.

- Restaureringen av Rudsjön påbörjades 2014 i syfte återskapa en vattenmiljö som gynnar biologisk mångfald och rekreation. Efter snart 4 år så är det roligt att konstatera att ett stort antal fågelarter häckar i runt sjön. Vid restaureringen uppstod problem med avrinningen från sjön. Arbete med att avhjälpa det har påbörjats och kommer att bli klart under slutdelen av 2018. Sedan några år har det diskuterats hur man ska skapa en bättre tillgänglighet till våtmarken. Förslag om att anlägga en tillgänglig stig samt en plattform för fågelskådning planeras att komma upp i förslag till mål och budget 2019 – 2021.

Fortsatt utveckling och samordning av hela Velamsund för att stärka området som besöksmål.

- Under många år och vid ett stort antal tillfällen så har det tagits fram förslag och idéer på aktiviteter för att få verksamheterna att samverka bättre. Veldig mycket har gjorts och förbättrats men fortfarande jobbar de olika verksamheterna för sig själva och samordningen i området fungerar inte alltid som den borde. För att få de aktörer, entreprenörer och verksamheter som bedriver verksamhet i Velamsund att samverka bättre och för att få området att utvecklas, så är bedömningen att man bör ha någon eller några fasta personer stationerade där med någon form av förvaltarroll. Ett gott exempel är det sätt som man har löst det i Nyckelviken.

Inriktning för Nyckelvikens naturreservat

Det kulturhistoriska byggnadsarvet ska bevaras och göras känt. De gamla och unika byggnaderna med deras inredning och hembygds museet ska bevaras och utvecklas. Parkområdet erbjuder förutsättningar för programverksamhet som teater och andra utomhusevenemang. Kommunen ska verka för att traditionsfirande såsom julmarknad, valborg och midsommar anordnas årligen.

- Befintlig verksamhet bedöms väl möta intentionerna i programmet. Möjlighet finns att utveckla dessa ytterligare, men vid större evenemang finns kapacitetsbrist inte minst vad gäller parkering men också tillgång till mat och dryck när besökstrycket är stort.
- I den besöksundersökning som gjorts är besökarna mycket nöjda med de verksamheter som finns i Nyckelviken idag. Man lyfter särskilt fram djurhållningen och möjligheten till att i lugn och ro, bort ifrån buller mm, bara ströva i området och njuta av naturen.

- I sommar, den 5 augusti, kommer ett evenemang med allsång att prövas i även i Nyckelviken.

Naturen, djuren, de bevarade byggnaderna, platsens historia och de stora rekreativa värdena i Nyckelviken har stor betydelse för den framväxande staden i Nacka.

Möjligheterna att komma till området från olika håll, oavsett färdmedel, ska förstärkas och samordnas med den pågående stadsutvecklingen.

- Arbetet pågår för att långsiktigt stärka tillgängligheten i samband med utvecklingen av Nacka stad. Förmedling av platsens historiska betydelse kan utvecklas betydligt liksom den mångfald av aktiviteter som bedrivs där idag.

Ekonomiska konsekvenser

Åtgärder som hittills genomförts ligger inom ordinarie budget för drift av naturreservaten. Utöver det pågår förstudier inför tänkta investeringar såsom ny entré till Velamsund och ett nytt ridhus där. Programmet är i sin natur ambitionshöjande varför åtgärder utöver de som ligger inom befintlig budget behöver prövas i kommande mål och budgetprocesser.

Konsekvenser för barn

I princip alla åtgärder som föreslås i programmet bedöms gagna barns tillgång till aktiv och hälsosam kontakt med och upplevelse av djur, natur och ett gott friluftsliv.

Bilagor

Bilaga 1: Program för naturreservaten Velamsund och Nyckelviken

Mats Bohman
Trafik och fastighetsdirektör

Anders Fredriksson
Samverkansledare
Juridik och kanslienheten